

a hall or house : the compound takes the neuter gender or the feminine, with टाप् affix ; also with कन् added चतुःशालक चतुष्टया शालानां समाहारः ।

चतुःषष्टि f. (-ष्टिः) 1. The number sixty-four. 2. The Rig Veda. 3. Art science collectively, supposed to comprise sixty-four branches. E. चतुर् four, and षष्टि sixty ; before घ, र becomes Visarga. चतुर्ष्विति षष्टिः ।

चतुर् mfn. plu. only, (चत्वारः चतस्रः चत्वारि) Four : in composition, and the last member of a compound, the numeral is inflected in all the numbers ; thus प्रियचतुर् Who has four favorites, makes masc. and fem. (sing.) प्रियचत्वा (du.) चत्वारौ (plu.) चत्वारः and n. (sing.) प्रियचतुः (du.) चत्वारौ (plu.) चत्वारि, &c. बहुवचनान्तः चत-उरन् ।

चतुर mfn. (-रः रा-रं) 1. Dextrous, ingenious, clever. 2. Visible, perceptible. m. (-रः) 1. A round pillow, one for the cheek. 3. An elephant stable. E. चत् to ask, Unadi affix उरच् ।

चतुरङ्ग n. (-ङ्गः) 1. An entire army, comprising elephants, cars, horse and foot. 2. A sort of chess. E. चतुर्, and अङ्ग a member. चत्वारि अङ्गानि यस्य ।

चतुरङ्गवत् n. (-वत्) An entire army : see the last. E. चतुरङ्ग, and वत् an army. [army.]

चतुरङ्गसैन्य n. (-सैन्यः) An entire army : see चतुरङ्ग. E. चतुरङ्ग, and सैन्य an army. E. चतुरङ्ग and इनि aff.

चतुरङ्गुल mfn. (-लः ली-लः) Four fingers, (long, &c.) m. (-लः) A kind of Cassia, (Cassia fistula.) E. चतुर् four, and अङ्गुली a finger ; the leaves being four fingers in length.

चतुरस्र mfn. (-स्रः स्रा-स्रः) Four cornered, quadrangular. n. (-स्रः) A square. E. चतुर् four, and स्र a corner.

चतुरानन m. (-नः) A name of BRAHMA. E. चतुर् four, and आनन face ; four-faced.

चतुर्गति m. (-तिः) A tortoise. E. चतुर् four (feet), and गति motion ; a quadruped.

चतुर्गुण mfn. (-गुणः गुणा-गुणः) Four times, four-fold. E. चतुर्, and गुण multiplication.

चतुर्थे mfn. (-र्थः र्थां or -र्थी-र्थी) Fourth. f. (-र्थी) The fourth lunation. E. चतुर् four. डट् थुक् aff. चतुर्थां पूरणं डट् थुक् च ।

चतुर्थेकाल n. (-कालः) The fourth season, implying especially the evening of every second day of a person's fasting, E. चतुर्थे, and काल time.

चतुर्थफल n. (-फलः) (In astronomy,) The second inequality or equation of a planet. E. चतुर्थे, and फल quotient.

चतुर्थीश्रम m. (-श्रमः) A quarter, a fourth part. E. चतुर्थे, and श्रम part.

चतुर्थिका f. (-का) A Pala. E. कन् fem. form added to चतुर्थे.

चतुर्दन्त mfn. (-दन्तः दन्ती-दन्तः) Four-toothed. E. चतुर् four, दन्त substituted for दन्त a tooth.

चतुर्दन्त m. (-दन्तः) INDRA's elephant. E. चतुर् four, and दन्त a tooth.

चतुर्दश min. (-दशः दशी-दशः) Fourteen. f. (-दशी) The fourteenth lunation. E. चतुर्दश, and टच् aff.

चतुर्दशन् mfn. plur. (-दशः) Fourteen. E. चतुर् and दशन् ten.

चतुर्दल n. (-दलः) A royal letter. E. चतुर् four, (supporters,) दल a swing.

चतुर्धा ind. Four times. four-fold. E. चतुर् and धा aff.

चतुर्भद्र n. (-भद्रः) The aggregate of four objects of human wishes, viz. virtue, love, wealth, and final beatitude. E. चतुर् four, and भद्र fortunate, auspicious : see चतुर्वर्गः,

चतुर्भाग m. (-भागः) Fourth part. E. चतुर् and भाग a share.

चतुर्भुज m. (-भुजः) 1. A name of VISHNU 2. An equilateral tetragon. E. चतुर् four, and भुज an arm.

चतुर्मुख m. (-मुखः) 1. The deity BRAHMA. 2. A preparation of mercury. E. चतुर् and मुख a face.

चतुर्युग n. (-युगः) The aggregate of the four Yugs or ages of the Hindus, a Mahayuga or 4,320,000 years. E. चतुर् four, and युग an age.

चतुर्वक्त्र m. (-वक्त्रः) A name of BRAHMA. E. चतुर् four, and वक्त्र a face : see चतुर्मुख and other synonymous compounds..

चतुर्वर्ग m. (-वर्गः) 1. The four objects of human pursuit collectively see चतुर्भद्र. 2. Any assemblage of four things. E. चतुर् four, and वर्ग class.

चतुर्वर्ण m. (-वर्णः) 1. The four classes of Hindus. 2. Four principal colours. 3. Four letters. E. चतुर्, and वर्ण tribe.

चतुर्विद्य m. (-विद्यः) A priest who has studied the four Vedas. E. चतुर् four, विद्या knowledge : also चतुर्वेद, and with अण् added चातुर्वेद्य and चातुर्वेद.

चतुर्विध mfn. (-धः धा-धः) Of four sorts or kinds, in four ways. E. चतुर्, and विध kind.

चतुल mfn. (-लः ला-लः) Depositing, placing, fixing.

चतुर्शाला f. (-शाला) A square of four houses, or a court enclosed by four buildings. E. चतुर्, and शाला a hall.

चतुष्क mfn. (-ष्कः क्वा-ष्कः) Four. f. (-ष्को) 1. A large four-sided pond or tank. 2. A bed or mosquito curtain. 3. A necklace of four strings. E. चतुर् four, कन् affix, and र is changed to ष. चतुर्ष्वयं चत्वारोऽवयवा यस्य वा कन् ।

चतुष्कोण mfn. (-णः णा-णः) Square, quadrangular. m. (-णः) A square, a tetragon. E. चतुर् and कोण a corner.

चतुष्टय mfn. (-यः यी-यः) 1. Four. 2. Four-fold. n. (-यः) 1. A square. 2. The centre of a circle. 3. The aggregate of four. E. चतुर्, and तयप् aff. चत्वारोऽवयवा विधा अस्य तयप् ।

चतुष्पथ m. (-पथः) A Brahman. n. (-पथः) A place where four roads meet. E. चतुर् four, and पथ a road, अच् aff. चत्वारः पथानः ब्रह्मचर्यादयः आश्रमा यस्य अच् समासः ।

चतुष्पाद nf. (-दः दौ) Verse, a metre of stanzas especially consisting of four Padas or lines. m. (-दः) An animal with four legs, a quadruped. E. चतुर् four, and पाद a foot also read चतुष्पाद चत्वारि पदानि चरणा अस्य.

चतुष्पाटी f. (-टी) A river. E. चतुर् four (the four quarters), and पाटी what goes. चतस्रो दिशः पाटयति पाटि-अण् उप सः ।

चतुष्पाठी f. (-ठी) A school for Brahmins. E. चतुर् four, (the Vedas,) पाठ perusal. चतुर्णां वेदानां पाठोऽत्र गौरा-डीप् ।

चतुष्पाणि m. (-पाणिः) A name of VISHNU. E. चतुर् four, and पाणि a hand, four-handed. चत्वारः पाणयोऽस्य ।

चतुष्पाद mfn. (-पात्) 1. A quadruped. 2. A whole of four parts or quarters 3. A judicial procedure, consisting of four processes, plea, defence, rejoinder, and sentence. E. चतुर् and पाद a foot.

चतुष्कम n. (-कमः) An ungent of four ingredients, Sandal, agallochum, saffron, and musk. E. चतुर् four, and सम equal, same.

चतुस्त्रिंशज्जातकश्च m. (-जः) A Baud'dha, a Bud'dha saint. E. चतुस्त्रिंशत् thirty-four, जातक species, and ज्ञ who knows.

चत्वर n. (-रः) 1. A levelled spot of ground prepared for a sacrifice. 2. A court yard. E. चत् to ask, Unadi affix चरच्.

चत्वाल m. (-लः) 1. A hole in the ground, &c. prepared for oblation with fire. 2. The womb. 3. Kusa grass. E. चत् to ask, वालच् affix, or with वालच् affix, चत्वाल.

चद r. 1st cl. (च) चदे (चदति-ते) To ask or beg, to solicit. (इ) चदि (चदति) 1. To gladden. 2. To shine. भू-विक-उभ-सेट् ।

चदिर mf. (-रः रा) 1. An elephant. 2. The moon. 3. Camphor. 4. A snake. E. चद to shine, किरच् Unadi aff.

चन r. 1st. and 10th cls. (चनति, चानयति) To hurt, to injure in any manner, to wound or kill, &c. 2. To believe, to confide. 3. To make a sound. भू-पर सक-सेट् । चरा-पर-सक-सेट् ।

चन ind. A particle affixed to certain words, giving them an indefinite signification, as कदा when, कदाचन some, when, at sometime, कः who, कश्चन some one ; see चित् E. कन् to sound, affix अच् ।

चनस् n. (-नः) Food. E. च असुन् Unadi affix, and नुट् augment.

चन्द m. (-न्दः) The moon. E. चदि to shine, affix अच् see चन्द्र.